

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Liber Secundvs, Der Conciliis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

LIBRI SECVNDI,
DE
CONCILIIS,
CAPVT SECVNDVM, & seqq.

De

Conciliorum à Pontifice Romano confirmatorum infallibilitate.

IN hujus Lemmatis præscripti demonstratione, & ab argumentis contradicentium defensione dum Bellarminus omni studio occupatur, non pauca iterum immiscet, ob quæ partim à Domesticis suis vapulat, partim sui met ipsius pro more videtur oblitus. Illa hinc inde non ita parcè castigat Sorbonista *Launojus*, quæ tamen omnia, dum ad præsentis Instituti rationem non pertinent, ne alienis inhæreamus, nunc quidem præferimus, donec alia ad eorum discussionem invitet occasio. Hæc quoque, etiam si Bellarmino ferè quotidiana sint, non aliter observabuntur, quàm ex eo respectu, quo Augustini autoritas locum habet, vel adserenda, vel ab iniquis detorsionibus vindicanda. Illud solum in genere, quod observetur, non indignum est, Bellarminum citatis aliquot S. Scripturæ testimoniis, quibus Thema suum probare conatus est, hoc exindè colligendo deduxisse, *Concilia imprimis Generalia à Romano Pontifice approbata errare non posse, idèd etiam, quia Concilia hæc generalia universam representant Ecclesiam*, quod tamen Elogium Præsules Italos & à Pontifice Romano instructos Synodi Tridentinæ ante hoc Seculum concedere, Gallis id desiderantibus, noluisse, paulò ante dictum est, ac Bellarminus nullo planè modo ignorare potuit aut debuit, re satis manifestâ. Sed ad rem ipsam, id est, Augustini autoritatem, quâ Bellarminus in hæc etiam Quæstione uti voluit, illud pro singulari argumento adducens, quod post & præter alios Patres Augustinus quoque Concilium generale dixerit *conventum orbis terræ, vel consensum totius Ecclesiæ*, loco proximè citato, ex cuius Textu tamen loco responsi est ostensum, non in genere ibi de quocunque Concilio generali agere Augustinum, sed de autoritate Concilii illius *plenarii*, cuius mentionem sæpius in illo Augustini opere fieri, sæpius jam dictum est, testimonium ei præbentem, quod Sententia ejus in causâ anabaptismi hæreticorum *totius Ecclesiæ consensu* fuerit confirmata. Atqui à specie monadicâ, verius, individuo, quale est Concilium illud *plenarium* apud Augustinum, dum ei nullam aliam speciem collateralem adjungit, ad genus aliquod summum, quod plures sub se comprehendit species, vel genera etiam subalterna, argumentari, nescio, an Bellarminus ex Logicis olim didicerit. Ut taceam, etiam si Augustinus id, quod Bellarminus vult, de quocunque Concilio scripsisset, quod tamen eum non scripsisse, palam est, infallibilitatem tamen ei non adscripsisset ob Romani Pontificis approbationem, cuius in Augustini textu nulla planè mentio est facta, ne minima quidem, sed *ob totius Ecclesiæ consensum*, id est, eorum, quæ in Concilio fuerunt decreta, acceptationem, quam in Galliâ hodiernum ad quorumcunque Decretorum & Canonum Ecclesiasticorum, eorum etiam, quæ *Romæ* cuduntur, valorem omninò esse necessariam, exemplo Synodi Tridentinæ, quæ sub titulo Oecumenicæ venditur, ex *Petro de Marcâ* ibidem observavimus. Et de eodem hoc Concilio, quod Augustinus tot iteratis vicibus dixit *plenarium*, intelligi debet alter quoque locus, ad quem Bellarminus provocat, audenter ex mente Augustini scribens, *ultimum Ecclesiæ iudicium esse Concilium generale*, eomet ipso iterum non sine manifestâ fraude Lectorem per objectam Augustini autoritatem in errorem inducens, idque ei ex Augustino objiciens, quod Augustinus nunquam vel dixit, vel scripsit, quem à Sententiâ Bellarmini, quam hic defendendam suscepit, planè alienum fuisse, ea proximè docebunt testimonia, quæ à Bellarmini Exceptionibus vindicari justum est & æquum, ubi prius alium adhuc examinaverimus locum augusti hujus Doctoris, quo itidem Bellarminus ad propositum malè usus, quin pessime abusus est, scribens, *Augustinum hæc tantum Ratione Cyprianum excusare de heresi, quod adhuc eo tempore non extiterit Concilium generale, quo definiti quæstio illa de hæreticorum anabaptismo potuisset*. Verùm est, facit hujus rei mentionem Augustinus defectus nimirum Concilii alicujus plenarii, sed non

Lib. I. de
Bapt. c.
Donat.
cap. 18.

solam hanc dicit causam, verum alias etiam adducit, in specie eam, quam egregie exposi-
vit: *Id non recte fieri tanto viro propterea Dominus non aperuit, ut ejus pia & Humilitas
& Charitas in Ecclesia Pace salubriter custodienda patesceret, & non solum temporis illius
Christianis, sed posteris etiam ad Medicinalem, ut ita dicam, signaretur notitiam.* In paulo an-
tecedentibus vocavit *humana infirmitatis errorem, quem coopererit charitas Vnitatis,*
sicut libro hujus contra Donatistas operis sequente statim sub initium Petro Cypria-
num comparat, à majori ad minus, ex humana Infirmitatis consideratione, nullo Con-
cilii generalis respectu, argumentatus, scribens: *Si Petrus potuit contra Veritatis regulam,*
*quam postea (& cur non antea etiam?) Ecclesia tenuit, cogere gentes judaizare; cur non po-
tuit Cyprianus contra Regulam Veritatis, quam postea (& cur non antea etiam?) tota tenuit
Ecclesia, cogere hereticos vel schismaticos denuò baptizari?*

Lib. III,
contra
Maxim.
cap. 14.

Ad ea nunc veniendum est Augustini testimonia, quæ Bellarminus sibi met ipsi con-
tra Conciliorum infallibilitatem objicit, adque ea respondere conatur. Prius hunc in
modum legitur, Augustino contra Maximinum Arianorum Episcopum scribente: *Nec
Ego Nicænum, nec Tu debes Ariminense, tanquam præjudicaturus, proferre Concilium; nec Ego
hujus, nec Tu illius autoritate detineris &c.* Huc usque Bellarminus citat, magis candi-
dè acturus, si omisso &c. addidisset etiam sequentia, quam maximè Scopo infervientia:
*Scripturarum autoritatibus, non quorumcunque propriis, sed communibus utriusque testibus,
res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet.* Ultimis his non attentis, quæ ta-
men omninò attendenda erant, ad antecedentia respondet Bellarminus, non velle Au-
gustinum dicere, non teneri ullo modo Maximinum autoritate Concilii Nicæni, sed non te-
neri in illà disceptatione, quia Augustinus id promittebat. Pergit: *Quia enim Maximinus
Concilio Nicæno objiciebat Concilium Ariminense, & Augustino non videbatur operæ pretium
nunc tempus consumere, ostendendo, Concilium Nicænum fuisse legitimum, & Ariminense ille-
gitimum, cum meliora haberet ex Scripturis argumenta, ait, Nunc nec Ego hujus, nec Tu
illius autoritate teneris, id est, nolo nunc teneamur Conciliorum autoritatibus, omittamus
Concilia, ad Scripturas veniamus.* Addit, quod autem Augustinus alioquin putaverit, Con-
cilium Nicænum summa autoritatis fuisse, & oportuisse omnes illi adquiescere, patet ex ver-
bis præcedentibus, ubi sic ait: *Hoc est illud homouision, quod in Concilio Nicæno adver-
sus hæreticos Arianos, à Catholicis Patribus, Veritatis autoritate & autoritatis Veri-
tate firmatum est. Quid enim est Veritas autoritatis, nisi vera & certa autoritas.* Ita
Bellarminus. Verum nescio, an Bellarminus particulâ *Nunc rem sit confecturus?*
Si enim Augustinus tunc non judicavit consultum, cum Maximino ex autoritate Con-
ciliorum, tanquam principio quodam, sed non utrinque recepto, disputare, ideò quia
Scripturam à Maximino scivit pro Principio agnosci, ipteque Bellarminus cogitur
concedere, Eum meliora ex Scripturis habuisse argumenta; annon eadem methodus
hodiè etiam aptior videbitur Fidei Controversias ventilandi, cum itidem ad earum elu-
cidationem clariora sint Scripturæ testimonia, quam Conciliorum non semper eadem
chordâ oberrantium, sed sæpius à se invicem, & hinc etiam à Veritatis lineâ aberrantium
decreta. Non id eum in finem dicitur, ac si hostes Conciliorum, in primis antiquo-
rum sint Evangelici, interque Papæos omnia ex unanimi Conciliorum consensu circa
ullum omninò scrupulum aut contradictionem ritè se habeant, ac nihil planè in lauda-
tâ Synodali harmoniâ desiderari jure possit, dum *Papatus Conciliis Apostolicis & antiquis
denudatus, & orbi Christiano ad spectaculum exhibitus dudum aliud ostenderit, quid-
quid etiam agant & conentur, qui prolixissimis & sumtuosis Conciliorum collectioni-
bus aliud incautis Lectoribus persuadere conantur, magis semper magisque arma Evan-
gelicis suppeditantes, quibus ex proprio etiam & domestico ut plurimum promtuariorum
confici possint & superabundanter convinci; sed ut manifestum fiat, ad Exemplum Au-
gustini Evangelicos etiam non teneri autoritate Conciliorum, ad autoritatem Scri-
pturarum utpotè utrinque receptam & longè clariorem jure meliori provocantes, ac
exindè tanquam armamentario Spiritus S. instructissimo & undiquaque sufficientissimo
Controversiarum Fidei decisionem ad Conscientiæ non solum propriæ debitam tran-
quillitatem & desideratam satisfactionem, sed & alienæ evictionem, ut non semper
agnitam, defumentes. Augustinus quidem maximi æstimavit Synodi Nicæne de Ho-
mouisiâ decretum, sed non quatenus ab illâ Synodo profectum, verum quia doctrinam
in S. Literis contentam ad excludendum omne hæreseos Arianae subterfugium optimè
expressit. Non dissentiunt hæc in parte ab Augustino Evangelici, sed quam maximè
cum Eo consentiunt, id quod Augustanæ Confessionis Editores constantissimi sunt
testati,*

testati, in primo statim Articulo ad hujus Nicænæ Synodi decretum apertissimè Sententiam Ecclesiarum, quarum nomine dicta Confessio fuit scripta, determinantes, quod omninò factum non fuisset, si pro hostibus Conciliorum, nominatim hujus Nicæni, nunquam non maximi in Ecclesiâ habiti, & quod insigne documentum conservatâ inter tricennales gravissimas persecutiones Fidei orthodoxæ præbuit, agnoscî voluissent, Nicæno, quod dicitur, Symbolo apud Evangelicos eo in pretio & honore locato, ut cum eo, quod dicitur Apostolicum, & quod *Athanasio* adscribitur, Libris normalibus præfigatur, quibus corde & manu sincerâ subscribunt omnes, quotquot in Ecclesiis verè Evangelicis ad publicè docendum Dei Verbum informandosque in Religione Christianâ simpliciores ritè vocantur & ritu Apostolico ordinantur.

Sequitur nunc posterius Augustini testimonium contra Conciliorum infallibilitatem, quod ut eò melius intelligatur, juvat id eò prolixius hic adducere, utpotè quod ad Bellarmini exceptiones facile suppeditabit responsum. Ita autem Doctor Augustissimus:

Quis nesciat, Sanctam Scripturam Canoniceam tam Veteris, quam Novi Testamenti certis suis terminis contineri, eamque omnibus Episcoporum posterioribus literis ita præponi, ut de illâ omninò dubitari & disceptari non possit, utrum verum vel utrum Rectum sit, quidquid in eâ scriptum esse constiterit; Episcoporum autem literas, quæ post confirmatum Canonem vel scriptæ sunt vel scribuntur, & per Sermonem fortè sapientiorum cujuslibet in eâ re peritioris, & per graviores aliorum Episcoporum auctoritatem doctiorumque prudentiam, & per Concilia licet reprehendi, si quid fortè in eis à Veritate deviatum est? Et ipsa Concilia, quæ per singulas regiones vel provincias fiunt, plenariorum Conciliorum, quæ fiunt ex universo orbe Christiano, auctoritati sine ulla ambagibus cedere, ipsaque plenaria sæpè priora posterioribus emendari, cum aliquo rerum experimento aperitur, quod clausum erat, & cognoscitur, quod latebat, sine ullo sacrilegæ Superbie typho, sine ulla cervicæ arrogantiæ inflatâ, sine ulla contentione livide invidia, cum sanctâ humilitate, cum pace Catholica, cum charitate Christianâ. Triplicem in his verbis, eandemque inæqualem nimis sistit auctoritatem Augustinus, primam attribuens Sacræ Scripturæ, mediam decretis Conciliorum, tertiam & infimam literis Episcoporum. Soli primæ adscribit indubiam infallibilitatem, secundæ & tertię non item, quamvis hanc illi certo quodam modo, si opus sit, ad correctionem subiciat: certo, inquam, modo, cum & inter ipsa Conciliorum decreta aliquam statuatur differentiam, plus universalibus, quam particularibus, plus etiam posterioribus, quam prioribus inesse auctoritatis existimans. Ut de ultimo hoc pronuntiato jam non prolixè dicam, in quâ Augustinus peculiarem fovisse videtur Sententiam, ex unâ quidem parte contrariam ei, quam in eodem opere legi supra indicatum est, quâ non fieri non posse putavit, ut in *L. III. c. 4.* *obscurissimâ etiam Quæstione verius pluribus unus paucive sentierent; ex alterâ autem parte oppositam Regulæ Tertulliani, quam aliàs Papistæ antiquarii hæreticis Novatoribus objicere solent, quâ ex ipso ordine manifestari scripsit, id esse Dominicum & verum, quod sit prius traditum, id extraneum & falsum, quod sit posterius immissum.* Ut de hoc, inquam, nunc non prolixè agam, ex toto tamen Augustini discursu manifestum est, Eum hic, sicut alibi etiam, solis Sacris Literis, non item Conciliorum sive generalium, sive particularium Decretis infallibilitatem concedere, quin imò eandem eomet ipso his denegare, dum alia ab aliis, priora à posterioribus emendari posse & debere statuit, utpote quo rerum statu in infinitum processus institui, ac Ecclesia nunquam de omnimodâ Veritate certa & indubia esse posset, semperque in ambiguo hæere cogeteretur, fore, ut quæ nunc ex hujus vel illius Concilii decreto tenentur, per sequens aliquod Concilium, & iterum per aliud mutentur, & quidquid firmiter credi debeat, nunquam omninò sine omni incertitudinis & erroris metu indubitanter constaret. Sed videamus, quid Bellarmino hæc de re videatur, & quid pro jactatâ Conciliorum infallibilitate ad hoc Augustini testimonium reponi posse existimet. Dicit divinabundus, *Fortè Augustinum loqui de Conciliis illegitimis, quæ per posteriora legitima emendentur, ut accidisse scribit Concilio Ephesino secundo, quod in Chalcedonensi sit emendatum. Si autem de legitimis loquatur, agere Eum de Quæstionibus facti, non juris, in qualibus non dubium sit, errare Concilia posse. Et certè videri Augustinum de Eiusmodi Quæstionibus agere, cum præcipua quæstio Catholicorum cum Donatistis de Coeciliano, Cartaginensium Episcopo fuerit, libros sine Sacros hostibus Fidei tradidisset, an non? Posse etiam dici, si adversarii contendunt, loqui Eum de universalibus Quæstionibus, Concilia priora emendari per posteriora, non quoad Fidei dogmata, sed quoad præcepta morum, quæ mutantur juxta temporum, locorum & personarum*

Lib. II. de
Bapt. c.
Donat.
cap. 3.

L. III. c. 4.

de Præ-
script.
pag. m. 99.
conf. ex I-
sid. c. Do-
mino, di-
stinct. 10.

mutationes, & illas mutationes dici emendationes, non quod res mala esset eo tempore, quo est instituta, sed quod mala esse cæperit mutatis circumstantiis. Vtramque solutionem satis confirmari ex verbis Augustini, dicentis, tunc emendari Concilia, cum aliquo rerum experimento aperitur, quod clausum fuerat; experimento enim aperiri quæstiones non juris vel universales, sed facti vel de moribus. Omnia tentavit Bellarminus, ne contra Conciliorum à Pontifice Romano adprobatorum infallibilitatem Augustinus quidquam scripsisse videatur. Sub

Vid. E-
hing. An-
tiqu. Ec-
cles. pag.
246. seqq.

initium responsi ad *fortuitam* delapsus est Theologiam, quæ aliàs sæpius in Bellarmini Controversiis locum habet. Facile autem illud Bellarminianum *fortè* per aliud non *fortè* refutatur, & quidem fortiter satis; præpimis cum fortuita hæc, si non desperatissima, divinatio planè nullo nitatur fundamento, Exemplumque illud Concilii *Ephesini* secundi, quod Bellarminus à *Chalcedonensi* scribit emendatum, omninò ad Augustini tempora sit impertinens. Manifestè præterea falsum est, quod ex concessio, si de legitimis Conciliis agat Augustinus, porro scribit Bellarminus, *agere Eum de Quæstionibus non juris, sed facti, in qualibus errare Concilia posse indubium sit*, addens, *videri Augustinum de ejusmodi quæstionibus facti agere, tractando causam Coeciliani, qui à Donatistis tanquam Traditor fuerat accusatus.* Manifestè dico falsum illud esse, cum neque de quæstionibus facti in genere, neque de causâ Cæciliani tanquam accusati Traditoris in specie agat, sed, quod totum opus Augustini in septem libros divinum ostendit, de quæstione juris, & quidem Divini, sæpius nimirum dicto hæreticorum anabaptismo, ita, ut non disputaverit Augustinus, num antehac Cyprianus & cum Eo cæteri Ecclesiarum in Africâ Episcopi hæreticos vel ab hæreticis venientes & jam baptizatos in Concilio Carthaginensi rebaptizari decreverint, & reipsâ iterum baptizarent, quod utrinque indubium fuit & extra omnem controversiam; sed num Cyprianus cum Collegis rectè & ex Jure, Divino nimirum, id fecerit & fieri ab omnibus præceperit? Cadit hinc perle, quod Bellarminus post hæc ulterius ad auferendam Evangelicis Augustini auctoritatem à *possibili* duxit argumentum, cum à posse ad esse nullam valere consequentiam, Tyrones Logici inter prima Eruditionis Instrumentariæ rudimenta doceri soleant; neque hic attendatur, quid possit, sed quid debeat ex mente Augustini dici. Frivolum videlicet est, quod, cum Bellarminus priorem de quæstionibus facti exceptionem *fortè*, neque imprudenter prævidit, nullum habere locum posse, quæstione juris ab Augustino clarè nimis expositâ, ad aliam huc planè non pertinentem distinctiunculam confugit, statuens, *dici posse* (an etiam debere?) *si adversarii contendant, loqui Augustinum de universaliibus, dicere voluit de Quæstionibus juris, emendationem priorum à posterioribus Conciliis intelligendam, non quoad Fidei dogmata, sed quoad morum præcepta, quæ juxta temporum, locorum & personarum mutationes mutantur & emendari dicantur, non quod res mala fuerint eo tempore, quo primum sunt instituta, sed quod mutatis circumstantiis mala esse cæperint.* Possit id adhuc ventilari & in disputationem trahi, an id ex præceptis morum propriè ita dictis, quod semel fuit bonum & salutare, mutatis quibusdam circumstantiis possit verè dici & fieri malum, adeoque mutandum & emendandum. Sed aliud animadvertendum hic venit, nimirum, si historiam Ecclesiæ per omnia evolvamus Se-cula, non ita raram, multò minus planè nullam observari emendationem vel potius mutationem unius Concilii ab altero, etiam quoad Fidei dogmata & quæstiones Juris, & quidem seculis Reformationem ministerio Lutheri Divinitus ad id animati susceptam proximè antecedentibus frequentem nimis, quæ tamen omnia unum superavit Concilium Tridenti posthac ex solo Romanæ Sedis eique adhærentium nutu celebratum, quo non quidem in melius emendationem, sed in plerisque Fidei dogmatibus mutationem, non dicam à solo Scripturarum Canone, sed omnibus ferè anterioribus Conciliis eorumque decretis deviam & alienam esse susceptam, *Chemnitius* noster accuratissimo & perfectissimo Canonum primitus ibi conditorum, ex Prophetarum non solum & Apostolorum, sed in super etiam & ex abundanti Patrum orthodoxorum Scriptis desumpto Examine ita orbi verè Catholico ob oculos & quasi in Mensâ Solis exposuit, ut neque Bellarminus, neque *Andræus*, neque *Ravestrenius*, neque *Lindanus*, neque *Gretserus*, ut alios minorum gentium Scriptores non attingam, post varia pro viribus molimina, genuinum ei frangere nondum potuerint, Examine hoc sine alio Examine adhuc integro consistente, & quæ Veritatis orthodoxæ vis est, per Dei gratiam, quamdiu orbis durabit, constanter perstituro.

CAPUT OCTAVUM.

De

Conciliorum quorundam erroribus.

Is saltem in prolixissimo hoc capite Augustini mentio incidit, in re quidem utrobique non magni adeo momenti, non tamen omnino prætermittenda, ne & hic Augustus Doctor sine Vindiciis, aut orthodoxa Veritas sine gravi Ejus testimonio deseratur. Priori autem loco Bellarminus Augustinum *Luthero* opposuit, qui hic vindicandus venit, ut Augustino, cujus Regula se antehac adscripserat, hic quoque non contrarius videatur. Videlicet inter errores Conciliorum, quæ defendere satagit Bellarminus, hunc in ordine tertium refert, scribens, *Videri Lutherum reprehendere Concilium Apostolorum, cujus in decimo & quinto Actorum capite historica recensio extat, dicendo, Iacobum mutasse Petri Sententiam, cum tamen constet, eam fuisse bonam & veram, dum censuit, Gentes non debere cogi ad legalia, quam Paulus etiam in ad Galatas Epistola tuitus fuerit; sequi inde, ex Lutheri nimirum mente, Sententiam Iacobi, quam tota Synodus est secuta, malam fuisse & falsam, ut potè quæ gentes jussit abstinere à Sanguine & suffocato, quod nihil aliud sit, quam judaizare. Eundem præterea Lutherum in de Conciliis libro multa de hac lege Apostolorum dicere, & quamvis non audeat adserere, eam fuisse malam, inde tamen probare, Concilium nihil prodesse, quia non possit Lex illa defendi, nisi dicatur, Concilium non obligare.* Bellarminus in responso, post aliorum Patrum de hac lege observationem, ex Augustini mente, quam *Luthero* vult oppositam, hæc habet: *Imperasse Apostolos abstinentiam ab immolatis simulacrorum, & Sanguine & suffocato, non ut Legis veteris observantiam, sed ut sua, id est, Apostolorum decreta, idque cum in finem, ut facilius Ecclesia ex Iudæis & gentibus coalesceret, cum Iudæi in illis initiis non potuissent ferre gentium societatem, si eos carnibus immolatis, aut Sanguine & suffocato vesci vidissent, à quibus illi valde abhorrebant; Postea verò quam Ecclesia creverit, & finis ille legis cessaverit legem per se etiam cessavisse.* Et ad hoc demonstrandum Bellarminus prolixum ex Augustini contra Faustum opere adduxit locum, supra quoque eadem occasione oblatà exscriptum, ubi de potestate Romani Pontificis Legumlativâ fuit actum, ibi, si lubet, relegendum. Nunc ad *Lutheri* Augustino nullatenus contrarii Apologiam sufficit, Bellarmino tantum videri Eum reprehendere Concilium illud Apostolicum. Quid si aliis non ita videatur? Et omnino videri non potest, si ipsa *Lutheri* verba accuratè inspiciamus, quæ Bellarminus ex adsertione articulorum Ejus per Bullam Leonis Papæ damnatorum, in specie ex Articulo post vicesimum nono citavit, ubi *Lutherus* nihil aliud scripsit, quàm *Iacobum mutasse Petri Sententiam*. Varia exindè possent dici, si id jam solum ageretur. Satis est, *Lutherum* nullius erroris ipsum accusasse Concilium. Quin nec, dum *Iacobum mutasse Petri Sententiam* dixit, id voluit, quasi *Jacobus Petri Sententiam* rejecerit, ut falsam & erroneam, sed quod eam aliquâ ex parte limitaverit, addendo eidem aliquid, quod toti postmodum Synodo, sine ullâ Petri injuriâ placuit, & ita quidem, ut decreto Synodali verbotenus infereretur. Hinc non *Lutheri*, sed Bellarmini *Lutherum* non ritè intelligentis est sequela, sed perversissima, quia Petri Sententia fuerit bona, idè Sententiam *Jacobi* contrariam fuisse malam, quam tota tamen Synodus sit secuta, contra debitum gentes judaizare cogens. Quid aliàs *Lutherus* de Synodali hoc Decreto senserit, in de Conciliis libro peculiari per Bellarminum citato satis superque ostendit, illud præprijis & ante omnia urgens, ut si omnino Conciliorum autoritas sit observanda, ad quam Papæ tantis vociferationibus provocabant, cur non observent hujus Concilii, utpote antiquissimi, decretum autoritate Spiritûs S. confirmatum, adeoque ab iis omnibus abstineant, à quibus omnes Christianos abstinere Apostoli seriò præceperunt, utur *Anathema* omittentes quod posteriorum Seculorum Definitores Synodici, rebus etiam indifferentibus indifferenter ad autoritatem omnibus sibi modis conciliandam, atque metum subditis incutiendum, adjecerunt, existimantes, nullo valore niti decreta, nisi Sigillis hisce terribilibus muniantur, omnesque eò promptius ad obedientiam iis præstandam adigantur. De cætero, eandem esse de hoc Apostolorum Synodali decreto *Lutheri*, quæ & Augustini est, Sententiam, utriusque collatio satis manifestum facit, & ex iis, quæ loco supra citato ad id observata sunt, sufficienter constare potest.

vid. Tom.
II, Jen. lat.
pag. 308.vid. Tom.
VII, Jen.
Germ. p.
m. 238, &
seqq.

potest. Nunc ad alterum Augustini locum, de quo Bellarminus agit, est deveniendum, ut videamus, rectene ad objectam Ejus autoritatē responderit. Res ita habet. In propositione septimi erroris Synodici mentio etiā fit Concilii *Sardicensis* utporē à Leone quarto Pontifice recepti, de quo tamen Augustinus scripserit, illum *Arianorum* fuisse. Bellarminus respondet, *argumentum hoc procedere ex ignorantia historia; Sardicēse enim Concilium mox (ab initio) in duas esse divisum partes, ex quibus una, scilicet trecentorum orientalium Episcoporum, junctis Julii Pontificis Romani Legatis, pro fide Catholica & Athanasii restitutione fuerit, confirmata à Leone; altera verò septuaginta Orientalium Episcoporum, seorsim convenientium & Fidem Catholicam cum Athanasio damnantium, & de hac loqui Augustinum, qui aliud nihil ex hoc Concilio legisse videatur, quam id, quod Orientales miserant in Africam, ut Donatistas sibi unirent.* Conferri huc possunt, quæ Bellarminus septimo libri antecedentis capite de hoc Concilio partim confirmato, partim reprobato dicit. *Coriolanus*, iis nixus, ex quibus observationes suas exscripsit, *Baronio*, in primis & *Binio*, duas quidem causas dicit, ob quas *Sardicēse* hoc Concilium ab Augustino aliisque Patribus orthodoxis velut illegitimum ac spurium fuerit rejectum, quarum unā tamen rejectā alteram modò validam esse putat, nimirum, *quod Ariani cum suis Sardicā per fugam elapsi Philippis in Thraciā Conciliabulum, Sardicēsis Concilii nomine condecoratum, celebrarint, illudque patrocinio Imperatoris Constantii, velut unum ac legitimum Sardicēse Concilium omnibus in locis promulgari curarint; unde hoc per imposturam hereticorum callidè sit effectum, ut Augustinus aliqui plures Catholici ignorantes duo Concilia, unum legitimum, alterum verò illegitimum fuisse habitum, utrumque velut impium fuerint detestati.* Idem post hunc notavit *Bailius*, in recensione eorum, quæ concilium hoc secuta fuerunt, testatus, *id idem naufragium esse passum cum suis Canonibus quod pleræque Synodi pertulerint, in Africā saltem, in quā nullum illius Exemplar publicum extitisse sit probabile, quocumque id etiam acciderit casu, cum alijs suspicari nefas sit tantum Ecclesiæ Magistrum Canones Ecclesiasticos ignorasse, quamvis de suo patrocinio testetur, cum à Prædecessore adhuc vivente institutus fuerat Episcopus, Canones se Nicænos ignorasse; jam verò Senem factum & in Controversiis de rebus atque Dogmatibus Ecclesiasticis semper versatum, omnia oportuerit Eum Scripta Conciliorum evoluisse & Archiva reserasse.* Petrus quoque de *Marca*, hujus Concilii Acta diligenter excutiens, ac plurima ad ejus historiam observans, in altero tamen illustrissimi operis de *Concordiā Sacerdotii & Imperii* Tomo, Antecessorum vestigia premens, ad defendendam Augustini ignorantiam, nihil aliud habuit, quam ut scriberet, *Africum nullam Synodum Sardicēsem fuisse notam præter eam, quæ ab Arianis habitata fuerit.* Quod dum nuperus Editor Notitiæ Conciliorum, *Cabassutius*, Presbyter Congregationis Oratorii, secutus quoque est, mirum videri non debet, quia plures ante se habuit, eadem Apologiā Augustinum Doctorem munientes. Atqui ostendit non ita pridem *Hülsemannus* noster, Augustinum non ignorasse veram hujus Concilii historiam & Acta, idque deducit ex ipsis Ejus verbis, quæ, ut res eò fiat clarior, huc meritò ponuntur. Ita autem Sanctissimus & in re etiam historicā versatissimus Pater ad Cretconium Donatistam qui hujus Conciliabuli auctoritatem sub nomine Concilii Sardicēsis objecerat: *Orientales, quos modò nostros esse concedis, non latuisse hoc facinus (traditorum ab orthodoxis librorum) dicis; atque ut hoc probes, inseris principium Epistolæ Sardicēsis, ubi Donati Carthagenensis Episcopi nomen invenitur adscriptum, quod ideo factum putas & adfirmas, quod videlicet orientalibus, qui de Concilio SVO (NB.) hæc scripta miserunt, facinus displicuerit Traditorum, & ab eorum communione se retraxerint, & vestro propterea Donato communicabant.* Discite ergo, quod nescis, *Sardicēse Concilium Arianorum fuit.* Eadem Augustini verba cum parallelis ex Epistolâ post centesimam sexagesimâ & tertiâ ad Annum 347. num. 71. & 72. desumptis recitat *Baronius* quoque in prolixissimâ Actorum hujus Concilii recensione, non tamen videre volens, Augustinum non ex ignorantia, quasi nullam habuisset Concilii *Sardicēsis* veri notitiam, illud silentio prætermisisse, sed quia ab Adversario saltem illud Conciliabulum Ei objectum fuit. Ut ad eò Bellarminus cum suis immeritò ignorantiam Augustino objecerit, non objecturus, si verba Ejus ritè ponderasset, ac Ejus methodum disputandi, Adversarii vestigia premendo, accuratius observasset, quod omninò debebat.

L. 7. c. 16.
mox ab
init.
Apol. pro
Ministro
ordin. n.
36. §. 3.

Lib. III.
contra
Cretcon.
cap. 34.

ad Annum
347. num.
71. & 72.

CAPUT DECIMUM,

De

*Conciliorum particularium à Romano Pontifice non adprobato-
rum fide dubiâ.*

EVangelici sicut Conciliis etiam, ut vocantur, generalibus nullam in se fidem adscribunt indubiam, nisi Regulæ Fidei consona decernant, ita facilis ex eo est consequentia, quid de particularium Conciliorum certitudine statuatur. Utrobique, quod iactatum à Bellarmino Romani Pontificis adprobationem concernit, eadem ex Eorum Sententiâ circa valorem eorum est ratio. Quia autem Bellarminus in præscripti Lemmatis demonstratione binâ iterum vice ad Augustini provocat auctoritatem, an legitimè illud fiat, breviter videndum. Ostensus igitur Bellarminus ex communi, ut scribit, Catholicorum sententiâ, posse Concilia particularia errare, Eorumque decreta non valere, nisi accedente Romani Pontificis adprobatione, Augustinum pro teste adducit, non dicente, heresim Pelagianam à Conciliis Africanis, quæ particularia erant, damnatam sed à Pontificibus Romanis, Innocentio & Zosimo, cooperantibus Conciliis Africanis. Addit deinde, posse tamen Concilia etiam particularia definire Dogmata verè dubia, & Eorum decreta esse firma, si id faciant ex commissione Sedis Apostolicæ, vel saltem si Decisionem suam mittant ad Pontificem Romanum, & ab eo confirmationem accipiant, quomodo constat factum esse in Conciliis Milevitano & Carthaginensi ex Epistolis Augustini. Notandum hic ante omnia in genere, plurima Augustini testimonia in hoc Bellarmini opere Polemico bis, terve, imò sæpius etiam occurrere; ubi non opus est, singulis semper locis responsum adponere, sed latis erit ad ea provocare, quibus jam ante latis est factum. Cum igitur utrumque hoc, quod ex Augustino in suos vertere usus conatur Bellarminus, jam supra sit excusum, ubi de Controversiarum Fidei Iudice est actum, Lector benevolus non gravabitur, ibi dicta huic etiam objectioni adplicare. Id nunc tantum ex superabundanti addo, non immeritò mirum videri posse, quod Bellarminus in defendendâ Romani Pontificis supereminenti potestate toties fuerit ausus ad Ecclesiarum & Conciliorum in Africâ testimonium & consensum provocare, eum tamen certum sit, non tam fortiter hodiè pro Libertatibus Ecclesiasticis Gallos militare, quin longè fortius & constantius Afri per longum benè tempus, tanquam Vindices acerrimi pro iisdem steterint & pugnaverint, id quod laudatus modò Archi-Episcopus Parisiensis, *Petrus de Marca*, in alterâ operis de Concordiâ Sacerdotii & Imperii parte, non uno in loco ex manifestissimis documentis orbi Christiano exposuit, Cardinalem *Perronium* non semel perstringens, ea in gratiam Sedis Romanæ sæpius torquentem, ne id exhibere videantur, quod reverà debebant, arte, si quæ est, à Bellarmino etiam adhibitâ.

Lib. II.
Retract.
cap. 50.num. 90.
seqq.L. 6. c. 14.
& lib. 7.
cap. 15.

CAPUT DODECIMVM,

De

*Auctoritate Conciliorum & Scripturæ Sacræ inter se
comparatâ.*

Variæ hic iterum artes Bellarmini minus honestæ possent detegi, nisi Augustinus & hic pro Scopo esset respiciendus, quem Bellarminus ipse non quidem contra hæreticos, quos in hoc opere sibi constituit adversarios, in quos omnia Eruditionis suæ tela evibraret, sed contra *Gratianum* Juris Canonici compilatorem sumis vindicandum, non alium in finem, quàm ne Conciliis plus, quam Sacris Literis adscribere videantur Pontificii. Præmissis igitur hujus rei gratia quinque differentiis, quibus Sacras Literas Conciliorum Decretis præferendas esse statuit, quavis rem hanc non ex animo tractans, ut ex omnibus circumstantiis est manifestum, ad ea etiam respondere conatur, quæ ex parte adversaria solent objici, contrarium videlicet persuadentia, aut ad minimum Concilia Sacræ Scripturæ æquiparantia. Eahunc in modum proponit Bellarminus: *Objiciunt quidam, quod Gratianus adfirmat, Epistolas Pontificum decretales numerari debere inter Scripturas Canonicas, & quod dicit, Conciliorum canones ejusdem esse auctoritatis cum Epistolis decretalibus. Quæ hinc ne cætur consequentia, nemo non videt. Bellarminus autem, ne quid ex hac Gratiani Sententia ad S. Scripturæ injuriam, honorisq; eidem debiti detrimentum sequi videatur,*

dist. 19.
& 20.

post

post *Alphonsum Castrensem*, & *Melchiorum Canum* aliosque plures ita respondet: *Primo, Gratianum ex depravato Augustini codice esse deceptum, ea Augustino tribuentem verba, quæ in Augustino aliter longè habeant. Non enim dicere Augustinum, Epistolas Pontificum decretales Scripturam esse Canonicam, sed iudicium de Scripturis Canonicis pertinere ad Ecclesias, adque potissimum eas, quæ Apostolicas Sedes vel Epistolas accipere meruerint, quales fuerunt Roma, in quâ sedit Petrus & ad quam scripsit Paulus; Ephesus item, in quâ sedit Iohannes & ad quam scripsit idem Paulus, & alia quedam. Deinde, Gratianum hoc etiam errore posito non voluisse dicere, Pontificum decreta esse Scripturas propriè Sacras & Canonicas, ut sunt Evangelia &c. Sed esse Scripturas sacras, ut distinguantur à profanis, & Canonicas, ut distinguantur à sacris Patrum Scriptis, quæ non sunt regulæ, nec auctoritatem habent obligandi. Licet enim Canones Pontificum & Conciliorum distinguantur, & Scripturæ Divinæ postponantur, tamen suo quodam modo esse & dici posse Sacras & Canonicas Scriptas. Ut, quid de totâ re debeat statui, Lector cognoscat, placet ipsum audire Augustinum, cujus auctoritate Gratianus ex ipso Bellarmini & aliorum melius sententium iudicio malè*

Lib. II. de
Doctr.
Christ.
cap. 8.

us est, qui ita scripsit: *In Canonicis Scripturis Ecclesiarum Catholicarum quamplurimum auctoritatem sequatur, (videlicet Scripturarum Divinarum indagator) inter quas sanè ille sunt, quæ Apostolicas Sedes habere & Epistolas accipere meruerunt.* Quid circa hæc Augustini verba sit observandum, supra mox à principio harum pro Augustino Vindiciarum, capite de Scripturis propriè Canonicis, fuit indicatum. Nunc illud hic tantum notetur, bis in huius testimonii citatione Gratianum errasse, semel ipsa Augustini verba pervertendo, ac si Augustinus scripsisset, *quas Apostolica Sedes habere, & ab eâ alii meruerunt accipere Epistolas*, manifestè contra mentem Augustini; iterum, quando capiti, in quo hæc Augustini Verba exhibentur, tale præscripsit Lemma, *Inter Scripturas Canonicas connumerari Epistolas Decretales*, quod tamen utrumque præter Autores supra citatos

Vid. Dal-
læj. de usu
Patrum,
pag. 70.

correxerit, qui iussu Gregorii decimi tertii Jus Canonicum emendavit & Notis illustravit, non solum Augustini verba, ut jacent, integra reponens, sed & insigni cum observatione addens, *ea non ad decretales Romanorum Pontificum Epistolas, sed ad Canonicas & Sacras esse referenda.* Quid de his Epistolis primorum Pontificum decretalibus, ab *Isidoro* quodam *Mercatore*, vel juxta alios *penatore* primùm collectis, & quæ non planè nullorum, nec vana Etiam est suspicio, conscriptis, & à *Turriano* postmodum contra *Magdeburgensium* censuram defensis, ex mente sinceriorum inter ipsos *Papistas*, nominatim *Cusani*, *Cardinalis de Turrecrematâ*, *Driedonis*, *Esspenciæ*, *Corarruvie*, *Antonini*, *Cassandri*, *Bellarmini* in primis & *Baronii*, præter *Lannoijum*, *Sorbonitam* eruditissimum, *Arch-Episcopus* quoque *Parisiensis*, cum *Lannojo* hæcenus non semel ex merito laudatus, in laudato de *Concordiâ Sacerdotii & Imperii* opere, satis apertè ostendit, *Dalleji* operam, quam in Censurâ earum collocavit, commendans, ut ad eò attendi non debeat,

L. III. c. 5.
num. 2.

in Aurorâ
Pacis, pag.
122.

quod post ingenuam tot insignium Virorum confessionem nuper *Pacifex Volusius* ex Codice propter admirandam scripturæ vetustatem (duo vel tria fortè Secula non superantem) suspiciendo, *Simplicioribus & Annales Volusianos* sine omni contradictione suscipientibus, voluit persuasum frustra quamvis &, ut spero, in vanum. Non solum autè hoc non voluit Augustinus, quod Eum voluisse scripsit *Gratianus*, sed nec id etiam intendit, quod *Bellarminus* Ei perperam adfingit, quasi statuisset, *iudicium de Scripturis Canonicis pertinere ad Ecclesias, & quidem eas potissimum, quæ Apostolicas Sedes vel Epistolas accipere meruerint*, cum tamen Augustinus Scripturarum Divinarum indagatorem instruxerit tantum, quales scripturas pro Canonicis habere & agnoscere debeat tum, & illo tempore, ubi recentiora earum Exemplaria adhuc apud illas indagare licuit Ecclesiis, ad quas non pauca ab Apostolis erant scriptæ, & in quibus illi & Successores eorum ad tempus aliquod suam habuere sedem, unde postmodum dictæ fuerunt *Apostolicæ*. Quod porò in alterâ responsi parte *Bellarminus* ad excusandum aliquatenus *Gratianum* profert, locum quoque habere non potest, urpote contrarium ei, quod *Gratianus* loco *Rubricæ* præfixit distinctioni vigesimæ, *Decretales Epistolas canonicis Conciliorum pari jure exæquari.*

CAPVT DECIMUM TERTIVM & seqq.

de Quæstione,

An Concilium sit supra Pontificem Romanum. ?

L. III. c. 7.
mox ab
init.

Petrus de *Marcâ* hanc Quæstionem dicit *invidiosam*, de eâ in gratiam Romanensium ita disputans, ut libertates Ecclesiæ Gallicanæ hoc axioma, quod videlicet *Concilium*

cilium universale Oecumenicum, si modò unquam tale fuit celebratum, Romano Pontifice sit superius, non omninò niti velit, quamvis ea hinc indè intermiscet, quæ non multò minus, quam si illud Axioma Recipiendum statuisset, authoritati Pontificis detrahere, videntur, Regiam potestatem omnibus Conciliorum & Pontificum decretis præferens, id quod supra quoque non uno in loco fuit observatum. Nos jam ad Bellarminum, qui in hujus Quæstionis ventilatione per septem capita non nisi semel Augustini facit mentionem, eamque invitatus & coactus, dum ad argumenta sibi opposita respondere debuit: ut ad eò ferias hic agere liceret, nisi ex *Launojo*, jurato Bellarmini circa hanc Quæstionem adversario, aliqua breviter notasse non planè nullius operæ videretur pretium, præprimis cum ab Instituto non ad eò sit alienum, authoritate argumentinegantis, quoad defectum testimoniorum Augustini, hic etiam, sicut alibi læpius, non omninò prætermittendâ. Amplissimè autem & pluribus ad diversos Epistolis Quæstionem hanc tractavit laudatus Sorbonista, nihil fere sicco transmittens pede eorum, quæcunque Bellarminus ad authoritatem Pontificis Romani supra Conciliarem omnibus modis defendendam singulari industriâ, sed non pari fide ex non unius generis Scriptoribus corrasit, id quod per Epitomen quasi exhibebitur. Ante omnia autem in ad *Christophorum Favvæum*, Parisiensem Theologum Epistolâ notanter observavit, *clumbem esse disputandi modum, quo Bellarminus utitur, ut probet, tempore Concilii Pisani, quod anno Seculi post decimum quinti nono habitum est, exortam esse Quæstionem, cujus historiam conficere & Epocham defigere instituit. Quamvis enim Cardinales id tunc fecerint, quod eos fecisse Bellarminus adserit, indè tamen non sequitur, Quæstionem esse novam, an Concilium sit supra Papam? Nam si, Concilium esse supra Papam, nova fuisset opinio, nec Concilium generale Pisani illam esset amplexum, nec Alexander quintus, Papa, Concilii Acta comprobasset. At comprobavit semel atque iterum, quod pluribus ibi testimoniis confirmatur. Nova igitur non erat, sed vetus Ecclesiæ (Augustini etiam tempore) imò & Sedis Apostolicæ Sententia, quod Concilium supra Papam esset. Sed novi tunc exorti sunt Doctores, (quo Concilium illud Pisani fuit celebratum) qui veterem Ecclesiæ & Sedis Apostolicæ Sententiam vocarunt in dubium, imò Pontifices Romanos supra Concilium extulerunt.* Post aliquot Romanorum Pontificum suffragia provocat ad plura, quæ colligerit in aliâ ad *Hieronymum Sambærvium* Epistolâ, quæ in eodem Tomo septimum occupat locum, demonstrans, ipsos Pontifices Romanos Sacris Canonibus & Conciliis se subijci credidisse. Et cum præter aliorum, aliquot etiam *Innocentii tertii* loca ad illud uberius explicandum adhibuisset, hæc de suo adjicit: *Eruditus & Sapiens Pontifex non anteponebat se Ecclesiæ vel Conciliis, quæ representabant Ecclesiam. Id didicerat, quod Augustinus de Spiritu Sancto pronuntiavit: Spiritus Sanctus si Creatura, non Creator esset, summa esset Creatura, & ideò in regulâ Fidei non poneretur ante Ecclesiam, quia & ipse ad Ecclesiam pertineret, in illâ Ejus parte, quæ in Cælis est. Quod igitur Augustinus sic de Spiritu Sancto pronuntiat, non posset non de Pontifice Romano pronuntiare, nec ullus esset Pontifex, nec Pontificis adulator tam cæcus, qui contrarium dicere auderet, ut Spiritus Sanctus, qui non Creator, sed summa esset creatura, sic & Pontifex ad Ecclesiam pertineret, & quia pertineret ad Ecclesiam, pars esset illius, & quia pars, totum videlicet Ecclesiæ subijceretur. Undè idem Augustinus: Universtum partibus semper optimo jure præponitur. Hæc est Veritas, quæ ex omni fluit aternitate, & ut scribit Tertullianus, cui nemo præscribere potest, non spatium temporum, non patrocinia Personarum, non Privilegium Regionum. Itaque Bellarminus Quæstionis suæ Epocham hinc frustra in Pisano defixit Concilio, si Iuris; hinc mendaciter, si facti conditio spectetur.* His in genere præmonitis ad Sententiarum de hæc Quæstione varietatem duce Bellarmino progreditur *Launojus*, ostendens, Eum in primæ opinionis Expositione, quâ Pontifex Concilio subditur, ex Authoribus Catholicis, ut communiter audiunt tres tantum Gallos, videlicet *Cameracensem*, *Gersonem*, *Almainum*, ex Germanis *Cusanum*, ex Italis *Panormitanum* & *Cardinalem Florentinum*, ex Hispanis *Abulensem* citasse, cum ubique plures adducere potuisset, nominatim pro tribus Gallis non modò Academiam Parisiensem, sed & Galliam universam, id quod pluribus documentis comprobatum sistit, subjungens, ad Disciplinam in Galliâ Ecclesiasticam pertinere, ut Academia Parisiensis credat, posse ad Concilium à Romano Pontifice provocari, & quod Concilium sit supra Pontificem. Et ubi hoc multis Theologorum Parisiensium, imò Hispanorum quoque, Italarum & Germanorum non unius ordinis Scriptorum testimoniis docuit, additis hinc indè variis observationibus, ob præscriptæ brevilitatis amorem ibi legendis, præter

Tom. I.
Epist. 10.Echir.
cap. 16.Lib. II. de
Bapt. c. 4.
de veland.
Virgin.
mox ab
init.

ita

ita opinione circa hanc Quæstionem secundâ, quam Bellarminus Glossatori Juris Canonici & quibusdam Interpretibus ejusdem adscribit, ad tertiam notat, *Bellarminum* idem priori Sententiæ de Concilio supra Papam autoritate tam paucos Authores adtribuisse, cum innumerabiles ferè potuerit, ut eo facilius contrariam hoc posset proponere modo: Ultima est communis ferè quod nimirum Papa adeò sit supra Concilium, ut non possit etiam se subijcere Ejus Sententiæ, si propriè de Sententiâ agatur coactivâ. Et hæc Sententia videtur esse omnium veterum Scholasticorum, ut *Alberti, Thomæ, Bonaventuræ, Richardi, Paludani, & aliorum* in quartum Sententiarum, ubi de clavibus agitur, tamen ex professo de hæc re non disputarint. Expressè autem hoc docet *Antoninus, Cajetanus, Turrianus, alii plures*. Observat ad hæc *Launojus, Qui ante Concilium Pisanum ipsa, ut Bellarminus, hanc proposuerit Sententiam, hætenus inventum esse neminem; post illius autem Concilii tempus proponi cœpisse, ut de novitate ejus non ambigatur. De cætero, Bellarminum in adducendis pro hæc Sententiâ autoribus leges historie non semel, sed iterum & tertio negligere. Semel quidem, quia Sententiam, quæ communis non est, communem nominat. Iterum verò, cum veterum Scholasticorum, qui magno sunt numero, ne unus quidem Lemma hoc sibi sumit, Papam adeò esse supra Concilium, ut non possit se coactivè illius Sententiæ subijcere. Tertio, Albertum, Thomam, Bonaventuram, Richardum, Paludanum, & alios veteres in quartum Sententiarum Lemma illud neutiquam adsumsisse, id quod in specie tribus Thomæ testimoniis docetur, quæ iis adjungi debent, quibus Thomas Evangelicæ Veritatis confessor vindicatus non ita pridem orbi verè Catholico fuit restitutus. Quoad reliquos Authores à Bellarmino laudatos ostendit porò *Launojus, in Antonino expressè non reperiri propositionem Bellarmini, quin imò eum scribere, Papam ab Ecclesia judicari posse, si deprehendatur a fide devius; Cajetanum docere, Pontificem Romanum**

Lib. III. de
Rom. Pöt.
sub fin.

observatione Sacrorum Canonum constringi, Turrianum quoque contra Bellarminum statuere, Pontificem canonibus Conciliorum & Regulis Patrum Ecclesiasticis, Pontificumque (Antecessorum) decretis, imò omnium consiliis ac dictis salutaribus debere subjectum esse in timore Dei, & eos Pontifices, qui Canones & Decreta non servant, similes esse Principibus illis & Phariseis, quos Dominus in Evangelio accusans dixit alligare eos onera gravia & importabilia, & imponere in humeros hominum, digito autem ea non movere &c. & Pontifices, cum Canones Ecclesiasticos non servant, nullâ Oeconomica & Spiritualis utilitatis Ratione, leges nullâ necessitate solventes, facere, ut reliquis videantur intolerabiles, & omnia facere cum murmuratione contra Apostoli præceptum, adeoque obtestandum esse Pontificem per magni Pastoris & Episcopi animarum Sacramenta & admirabilia Iudicia, ut cum sollicitudine omnium Ecclesiarum Domini præsit, & filios Ecclesiæ habeat subjectos, in timore Dei exemplum & forma gregis factus, ut servet in Domino Canones Ecclesiasticos, & faciat eos ab omni Ecclesiâ servari summo studio, audiatque verba hæc & consilia, ut Dominus sit cum eo, fiatque sicut Petrus ait, ut cum adparuerit Princeps pastorum, inmarcescibilem Gloria coronam accipiat. Placuit hæc prolixius ex *Turriano, suppeditante Launojo, adducere, quia nullo planè modo Lemmati Bellarminiano conveniunt, sed omni potius contrariantur. Idem de cæteris autoribus, quos Bellarminus adducit, statui posse & debere, non sine causâ nec immerita est suspicio. Constat indè, dum novitii etiam & Sedi Romanæ aliàs addicti Scriptores à partibus Bellarmini non stare videntur, quid de antiquioribus, nominatim *Augustino* sit statuendum, cujus etiam autoritate, ut à principio monui, in prolixissimâ hujus Quæstionis tractatione, ad demonstrandum, Papam esse supra Concilium, munire se non potuit, comet ipso testatus, esse hanc Sententiam, quam suscepit defendendam, omninò novam ac temporibus *Augustini* planè inauditam. Quin &, quod eas attinet autoritates, quibus in capite post decimum septimo copiosè satis utitur, Scripturæ nimirum Sacræ, Conciliorum, Pontificum Romanorum &c. Ita in earum adductione versatus fuit Bellarmi-*

Tom. eod.
Epist. 5.
pag. 17.

nus, ut *Sorbonista Launojus* hæc de eo scribere fuerit coactus: *Bellarminus: hic sibi canit, non Sedi Apostolica, non Ecclesiastica Veritati. Quæ sibi Lemmata sumit, hæc, cujus antiquitatis, incerta vel incerta, & quo pertineant, non semper attendit, populari trivium contentus. Nam si Auriscum statera expenderet, vereretur, ne quæ ex illis colligit Lemmatibus, non colligeret, sed potius abijcere cogeretur, atqui ita, quod scripturienti magnum esset malum, pagina vacaret. Non contentus autem in genere hoc monuisse, in specie etiam per totum caput Bellarmini tractationem ita exenterat, ut nihil omninò sani in eo reperiat. Et à principio quidè non immeritò dignum observatione censeret, quod Bellarminus factam à se Propositionem, quod Summus Pontifex simpliciter & absolute sit supra Ecclesiam*

Tom. II.
Epist. 6.
pag. 30.

siam universam & supra Concilium generale, ita ut nullum in terris supra se iudicium agnoscat, dicat esse FERE de fide. Deinde peculiari ad Raimundum Formentinum Epistolæ, quæ primum in secundâ parte occupat locum, hoc summarium præscripsit Launojus, Bellarminum in ratione, quæ ex Scripturis svadere nititur, Romanum Pontificem simpliciter & absolutè supra Ecclesiam & Concilium esse, præscriptas à Tridentinâ Synodo & Fidei Professione leges prævisse, & disputando Sophisticen exercuisse, in cujus probatione inter aliorum Patrum, Augustini etiam aliqua adferuntur testimonia, quæ tamen quia supra jam habuerunt locum, hic cum fastidio non iterantur. Conciliorum Decreta, quæ in subsidium vocavit Bellarminus, non uno in loco expendit Sorbonista Parisiensis, nimirum in Epistola hujus secundæ partis quarta, item in primæ partis nonâ & undecima, in quarum ultima illud imprimis notanter scripsit, *Nullum esse Sanctorum Patrum*, adedq; nec Augustinum, qui memorie prodiderit, penes unicum Pontificem Romanum esse, Concilia indicare, transferre ac dissolvere, addo, & eorum autoritatem suæ autoritati subijcere. Ad Pontificum Romanorum testimonia, quorum insignem numerum producit Bellarminus, ut eos Conciliis non subijciendos, sed anteponendos statuatur, quid excipi possit, nemo prudens non videt; & tamen, ubi idem Launojus per tres Epistolas, quæ secundo, tertio & quarto in parte secunda leguntur loco, examini eadem submitit rigoroso, tot & tanta ostendit candoris minimè Theologici documenta, ut Cardinalis omninò erubescere debuisset. His si addantur duæ in hac parte secunda Epistolæ numero ultimæ, quibus Pontificem Romanum Concilio subesse ad Fidem pertinere statuitur ex disputandi methodo, quam Bellarminus & alii Curiales Theologi servant, cum de confirmatorum à Pontifice Conciliorum autoritate scribunt, & ex ipsis Pontificum Romanorum Scriptis colligitur, à Pontificibus ad Concilium provocari non nunquam posse, nihil ad rem ipsam erit super, quod ultra desiderari possit. Exemplum, quod Bellarminus sibi met ipsi opposuit ex Augustino, referente, quod post iudicium Papa Melchias in causa Donatistarum iudicavit Episcopus Arelatensis cum suis in Concilio Coepiscopis, etsi supra jam fuerit discussum, in specie, ubi de regimine Monarchico & Jure Adpellationum egimus, ne tamen quid subterfugere videamur, quid Bellarminus ad id respondeat, expendemus. Dicit, causam hanc Donatistarum post iudicium Melchias iterum ab Episcopo Arelatensi fuisse iudicatam, non quia oporteret, sed quia Imperator voluerit adquiescere Donatistis aliud iudicium petentibus, si forte in duobus iudiciis condemnati sanarentur. Præterea, Augustinum non conferre Papam sine Concilio, cum Concilio, sine Papâ, sed conferre Concilium particulare, cui præsit Papa, cum Concilio generali, cui etiam præsit Papa. Possè autem sine dubio causam à Pontifice in Concilio particulari iudicatam ab eodem iterum iudicari in Concilio generali, præsertim in Quæstione facti, quæ ex Informationibus pendet, & in quâ errare possit Ecclesia. Imò etiam ordinariè olim fuisse prius Concilia in singulis Provinciis particularia, Romæ etiam, & tum res in illis particularibus Conciliis definitas iterum in Concilio generali tractatas, ac demum ultimam & definitivam à Pontifice Sententiam Concilio adsentiente datam esse. Hæc Bellarminus, sed præter Augustini mentem, & nullo ad causam valore. Nam si jam tum temporis hoc axioma Sedi suæ adnexum Melchias scivisset aut existimasset, quod eidem hodie adiungunt Magistri curiales, pro ratione status, qui nunc quam maximè observatur, permittere nec potuisset nec debuisset, ut in præiudicium autoritatis Sententia, quam Romæ jam tulit, in gratiam partis adversariæ Donatistarum, in Arelatensi iudicio retractaretur, intercedente quamvis autoritate Constantini, Imperatoris Christianissimi. Facilius certè Hercule clavam extorquere licebit, quam modernis Pontificibus tale quidquam, quod ullâ ratione Autoritatem minuere videretur, quam omnibus modis contra quosvis & pro viribus eunt defensum. Et tamen nulla in Augustini relatione observari datur litera, nedum linea, undè minima oriti posset suspicio, vel ægrè Melchias illud tulisse, vel eidem quidquam protestando contradixisse. Nimirum humiliorum tum adhuc regebantur spiritu Pontifices Romani, quam Successores eorum, qui vergentibus Seculis plus ultra semper eundem, adque multiplicanda in annos Autoritatis suæ privilegia laborandam sibi esse duxerunt consultum, donec tandem ad supremum hunc gradum est devenit, quo adhuc altior non est super, Bellarmino cum pluribus aliis strenuè rem hanc juvante, quam ipsi Pontifices mutatis Petri clavibus, accedente Pauli gladio, fortiter egerunt. De cætero, gratis dicit Bellarminus, Augustinum in loco, quem citavit, conferre Concilium particulare cum generali, cui utrique præsit Papa. Non enim Augustinus illi Concilio, quod dicit Ecclesiæ universæ & plenarium, Pontificem Romanum præponit ut Præsidentem, sed cum cæteris Episcopis, qui

Epist. 162.
ad Gloriam &c.

qui cum illo Romæ jam in causâ Donatistarum judicaverant, illis jungit Episcopis, qui in illo universali Concilio, quod tot iteratis vicibus dixit plenarium, in dictâ Donatistarum causâ ulterius judicare debebant, ita scribens: *Restabat plenarium universæ Ecclesiæ Concilium, ubi etiam cum ipsis Iudicibus causa posset agitari, ut si malè judicasse convicti essent, eorum Sententiæ solverentur.* Apertè, quin & apertissimè, hic & in antecedentibus Verbis Augustinus mentionem facit non solum Melchiadis Papæ, sed in genere Episcoporum, qui Romæ in Concilio, ad mandatum Constantini, in causâ Donatistarum iudices fuerunt; neque *Melchiadem* in specie Concilii illius plenarii præsidem facit & supremum Judicem, sed necessarium fuisse scribit, ut in eo cum ipsis Iudicibus, qui nimirum in Concilio pridem Romæ celebrato ex autoritate Constantini Iudices fuerunt, Donatistarum causâ adhuc semel posset agitari; non ut iterum soli Iudices sederent, multò minus *Melchiales* solus, eorumque iudicium antehac latum sine omni discussione ulteriori tanquam infallibile comprobaretur, quâ methodo Donatistarum petitioni satis non fuisset factum, quod tamen Constantinum intendisse Bellarminus fatetur & extra dubium est; sed eum in finem, ut si Iudices Romani, *Melchiales* cum cæteris in Concilio Episcopis, malè in hac Donatistarum causâ judicasse convicti essent, eorum Sententiæ solverentur, id quod omninò cum infallibili Pontificis Romani autoritate & summa Ejus supra Conciliorum etiam generalium autoritatem potestate pugnat, de quâ tempore Augustini in mentem nemini venit, quidquid etiam Bellarmino & aliis videatur. Accedit, neque Bellarminum ex ullo sinceræ Antiquitatis monumento docere, vel *Melchiadem* huic Arelateni Synodo præfuisse, vel Arelatensem hanc Synodum plenariam aut universalem fuisse, eo nimirum sensu, non quo hodie Concilia dicuntur Oecumenica, sed quo olim sub hoc titulo fuerunt celebrata, de quo posteriori suo mox loco contra Bellarminum ex *Lannojo* tractabitur. Grati ea inter ingenuam Bellarmini confessionem suscipimus, quâ Pontificem in Quæstionibus facti, & quæ ex Informationibus pendent, cum Ecclesiâ & Concilio, quamvis generali, errare posse agnoscit, & non semel errasse addere debuit; ex quo præsupposito annon sequatur, & non infirmè ad eum concludi possit, Eum in Quæstionibus Juris & Fidei etiam ob rationem non ita imparem errandi periculo obnoxium esse, hæcque in primis ratione Fidei & Religionis Romanz fundamentum omninò subruatur, omnisque certitudo, ac inde Conscientiæ tranquillitas cadat, plurimæ videtur operæ pretium esse, ut quam accuratissime à quovis inter Papistas æternæ Salutis cupido expendatur.

LIBRI TERTII,
DE
ECCLESIA MILITANTE,
CAPVT SECVNDVM,
DE
Ecclesiæ Definitione.

Post quinque diversarum Opiniorum propositionem, inter quas Confessionistarum sive Evangelicorum Sententiæ quartum occupat locum, suam quoque tandem Bellarminus exhibet, quâ Ecclesiam dicit esse *cæterum hominum, ejusdem Christianæ Fidei professione, & eorundem Sacramentorum communionem colligatum, sub regimine legitimum Pastorum, ac præcipuè unius Christi in terris Vicarii, Pontificis Romani.* Hanc Ecclesiæ definitionem sicut aliis omnibus præfert, ita contra quosvis defendendam suscipit, ex tertiâ præprimis parte ejus cunctos Ecclesiæ gremio excludens, qui Romano Pontifici non subduntur, Ejusque monarchicum in Ecclesiâ regimen agnoscere detrectant. Ut autem Lectori minus attento & perspicaci aliqua ratione pervadeat, non novam esse hanc Ecclesiæ definitionem, sed à Patribus orthodoxis mutuam, ad Augustini in primis autoritatem provocat. Quam fallaciter verò id fiat, patebit, ubi agustum hunc Doctorem, & ipso quidem citante Bellarmino audiemus, qui ex eo sequentiâ in rem, non suam, sed nostram producit: *Notandum est ex Augustino, Ecclesiam esse corpus vivum, in quo est Anima & corpus; & quidem Anima sunt, interna Spi-*

in Brev.
Collat.